

בתי המשפט

פ 960/05		בבית המשפט המחוזי בירושלים	
12/12/2005		כב' השופט נ'עם סולברג	בפני:

בעניין: מדינת ישראל - הממונה על ההגבלים העסקיים

המאשימה

ע"י ב"כ היועץ המשפטי לממשלה
עו"ד אשר גושן, ועו"ד אסף מוזס

נ ג ד

1. אבי מרגלית
ע"י ב"כ רזניק, חן ושות', עו"ד
2. מנחם רייניץ
3. דב ורוצלבסקי
ע"י ב"כ וינשטוק - זקלר ושות', עו"ד
דולן, דמארי, מתתיהו, עו"ד
4. נמרוד בן ארי
ע"י ב"כ עו"ד שפטינצקי, חלפין, הוברמן, עו"ד
5. פרי הגליל בע"מ
6. ויטה - פרי הגליל שיווק בע"מ
ע"י ב"כ ר' יוחאי ושות', עו"ד
7. כור תעשיות בע"מ
ע"י ב"כ וינשטוק - זקלר ושות', עו"ד
דולן, דמארי, מתתיהו, עו"ד
8. אהרון לימור
9. סנפרוסט בע"מ
ע"י ב"כ לוי, מי-דן ושות', עו"ד
10. שעיה טנצר
11. מאיר פרץ
12. פוד קלאב בע"מ
13. משה ברושי
14. מילוטל ירקות מוקפאים בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד נדב ויסמן ועו"ד יובל ששון
מיתר, ליקוורניק, גבע & לשם, ברנדויין ושות', עו"ד

הנאשמים

החלטה

1. האם קיים חיסיון לסוד מסחרי בהליך פלילי?
זו השאלה העיקרית הטעונה הכרעה, בעקבות בקשתה של הנאשמת 9 (להלן - סנפרוסט) להורות למאשימה להימנע מלהעביר למי מן הנאשמים האחרים, קלטת וידאו אשר צולמה במפעלה של סנפרוסט, ובה מתועדים סודות מסחריים של סנפרוסט, ובין היתר, שיטות וקווי-ייצור של ירקות קפואים.

2. סעיף 3 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, מורה על מספר הסדרים שלא ייחשבו כהסדרים כובלים, ובהם ס"ק 4:

"הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק של תוצרת חקלאית מגידול מקומי... הוראה זו לא תחול על מוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית..." (ההדגשות שלי - ג' ס').

קודם להגשת כתב האישום, בעקבות שימוע, ולשם בדיקת טענות הנאשמים בדבר תחולת הפטור הנ"ל, נעשתה השלמת חקירה. במסגרתה נחקר מנהלה של סנפרוסט, וצולם קו-ייצור הירקות הקפואים במפעל.

3. המחלוקת שבין המאשימה לבין סנפרוסט מתמצית בשלושה:

- (א) האם הקלטת הינה חומר חקירה, וכפועל יוצא מכך, האם נדרשת המאשימה להעבירה לידי הנאשמים כולם;
(ב) האם הקלטת באה לעולם בעקבות אמצעים פסולים שנקטו בהם חוקרי המאשימה, משלא הזהירו כנדרש את מנהלה של סנפרוסט, כי הוא רשאי שלא לאפשר את הצילום במפעל;
(ג) בהיות המידע הגלום בקלטת, סוד מסחרי של סנפרוסט, האם הוא חסוי?

4. נקודת-המוצא הינה הכלל הבסיסי הנקוט בדינו, זכותו של נאשם לעיין בחומר חקירה. סעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982 (להלן - חסד"פ) קובע לאמור:

"הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום, שבידי התובע ולהעתיקו".

כוונתה של המאשימה להגיש את הקלטת כראיה לבית המשפט לעניין אי-תחולת הפטור שלפי סעיף 3(4) לחוק ההגבלים העסקיים, מלמדתנו, היא-עצמה, כי בחומר חקירה עסקינן.

5. זאת ועוד, ככלל, "בשלב זה של קביעת היקף 'חומר החקירה' המועמד לרשות הסנגוריה, חייבים כל הנוגעים בדבר לסמוך על הגינותם, מומחיותם, נסיונם ושיקול

הלכה פסוקה היא, כי "כל ראייה שיימצא כי עשויה היא להיות רלבנטית לעניין המתברר במשפט, תיכלל בגדר 'חומר חקירה' שחובה למוסרו לעיון הסניגוריה" [בג"צ 620/02 התובע הצבאי הראשי ואח' נ' בית הדין הצבאי לערעורים ואח', פ"ד נז(4) 625, 635]. העדפת אינטרסים אחרים, תבוא לידי ביטוי רק במקרים שבהם "זכותו של הנאשם להתגונן אינה נפגעת, או כשהאפשרות שהיא תיפגע היא רחוקה ובלתי משמעותית" (שם). זה אינו מצב הדברים בענייננו. הקלטת הינה חומר חקירה; ממילא, יש לאפשר לנאשמים כולם לצפות בקלטת עוד בטרם הגשתה.

6. בין הצדדים נטושה מחלוקת עובדתית באשר לחילופי דברים שבין חוקרי המאשימה לבין מנהלה של סנפרוסט, האם היטעו אותו לחשוב כי הוא חייב לאפשר את הצילום, האם הבטיחו לו שתוכן הצילום לא ייצא מידי הרשות להגבלים עסקיים, ועוד. לאור דברים שצוטטו מהודעת מנהל סנפרוסט בתגובת המאשימה, דומני כי המחלוקת העובדתית איננה 'כצעקתה' של סנפרוסט. מכל מקום, העיקר הוא, הבטחה שניתנה למנהל סנפרוסט כי תהא לה הזדמנות להשמיע את טענותיה בטרם תועמד הקלטת לעיונם של שאר הנאשמים. הבטחה זו מומשה בגדרי הבקשה וההחלטה דנן.

7. מעבר לכך, אינני נדרש להכריע במחלוקת העובדתית על שאר הדברים שהוחלפו בין חוקרי המאשימה לבין מנהל סנפרוסט, משום שלחוקרים הייתה סמכות לתפוס את קווי-הייצור של סנפרוסט - ולמצער לצלמם - בין אם בהסכמת מנהל סנפרוסט, ובין אם בלעדיה.

סעיף 45(א) לחוק ההגבלים העסקיים, קובע לאמור:

"הממונה, או מי שהוא הסמיך לכך מבין עובדי המדינה, רשאי, אם יש לו יסוד סביר להניח שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצועו של חוק זה או למנוע עבירה על הוראותיו - (1) להיכנס לכל מקום שבו מתנהל עסק ולערוך בו חיפוש... הוראות סעיפים 26 עד 29 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר

(2) לתפוס כל חפץ, כהגדרתו בפקודה האמורה, שיש לו יסוד סביר להניח כי הוא עשוי לשמש ראיה במשפט על עבירה כאמור".

ל"חפץ" - כהגדרתו בסעיף 1 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט - 1969 (להלן - הפקודה), נודעת משמעות רחבה. כפי שצינו ב"כ המאשימה, הרי שמכוח הסמכות לתפוס חפץ על-פי סעיף 32 (א) לפקודה, נתפסים כדבר שבשיגרה פרטי-ציוד כבד, כגון משאית [בש"פ 6271/01 מובילי עטיה בע"מ נ' מ"י תק-על 2001(3), 863], טרקטור-שופל [רע"פ 1792/99 אלי גאלי נ' מ"י, פ"ד נג (3) 312], ואפילו ספינה [ב"ש 22034/00 דנה ספנות בע"מ ואח' נ' מ"י, דינים-מחוזי, כרך לג(2), 519].

8. קווי-הייצור של סנפרוסט הינם בגדר חפץ. בעקבות טענות הנאשמים במהלך השימוע, היה לממונה על ההגבלים העסקיים "יסוד סביר להניח כי הוא עשוי לשמש ראיה במשפט" (סעיף 45(א) הנ"ל), לעניין תחולתו או אי-תחולתו של הפטור שלפי סעיף 3(4) הנ"ל.

9. משהיו חוקרי הרשות רשאים לתפוס את קווי-הייצור, לא כל שכן שהיו רשאים לצלמם:

"אשר לצילום החומר, נראה לנו כי כל חומר שהמשיבים רשאים לתפוס חזקה בו, הם רשאים גם לצלמו ולהשיבו לבעליו... אין זה סביר להניח כי המשיבים רשאים לתפוס חפץ פלוני, אך אינם מוסמכים להקל עם בעל החפץ בדרך של צילום החומר והשבתו לבעליו" [דברי כב' השופט (כתארו אז) א' ברק בבג"צ 4950/90 תקוה פרנס נ' שר הביטחון ואח', פ"ד מז(3) 36, 44].

עצם הצילום, היטיב עם סנפרוסט. אילו נתפסו קווי-הייצור, היה מפעלה של סנפרוסט מושבת, וזו הייתה פגיעה במידה העולה על הנדרש. הצילום מגשים גישה מידתית, כמתחייב גם מסעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

10. ב"כ המאשימה היפנו בדבריהם, בצדק, לדוח הוועדה לסדר דין פלילי (אמצעים משטריים) (חיפוש, הצגה, תפיסה וחילוט) (1996). הצעתה הינה, כי שוטר לא

נמצא, כי הרשות נתונה הייתה לחוקרי המאשימה לצלם את קווי-הייצור, כדרך שעשו.

11. טענתה המרכזית של סנפרוסט הינה, כי בסוד מסחרי עסקינן, והריהו חומר סודי כמשמעותו בסעיף 78 לחסד"פ, וככזה -

"הוראות סעיף 74 אינן חלות על חומר שאי-גילוי מותר או שגילוי אסור לפי כל דין...".

"סוד מסחרי", הינו "מידע עסקי, מכל סוג, שאינו נחלת הרבים ושאינו ניתן לגילוי כדין בנקל על-ידי אחרים, אשר סודיותו מקנה לבעליו יתרון עסקי על פני מתחריו, ובלבד שבעליו נוקט אמצעים לשמור על סודיותו" (סעיף 5 לחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט - 1999).

דומני, כי אין מחלוקת של ממש, כי בקלטת מתועד סוד מסחרי של סנפרוסט. על כל פנים, אניח כך לצורך הדיון.

12. האם הסוד המסחרי דנן, בא בגידרו של סעיף 78 הנ"ל לחסד"פ, באופן שמתיר את אי-גילוי, או שאוסר את גילוי? סנפרוסט טוענת, כי "סעיף 23 לחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט - 1999 אוסר על העברת סוד מסחרי" (סעיף 25 לבקשה); ולא היא. זו לשון סעיף 23 לחוק עוולות מסחריות:

"(א) בית המשפט רשאי, מיוזמתו או על פי בקשה, לתת צו להבטיח כי סוד מסחרי של בעל דין או של אדם אחר שהתגלה בהליך משפטי לא יפורסם;

(ב) בית המשפט רשאי, לבקשת אדם, לתת צו בהליך משפטי, בדבר דרכי הגשת ראיות שיש בהן סוד מסחרי;

(ג) בהליך משפטי בענין אזרחי, רשאי בית המשפט, לבקשת אדם, לתת צו בדבר אי גילוי ראיות שיש בהן סוד מסחרי, ובלבד שראה כי הענין שיש באי גילוי הראיה עדיף מן הצורך לגלות

13. עינינו הרואות, כי הרשות נתונה לבית המשפט להורות על אי-גילוי ראיות שיש בהן סוד מסחרי, בהליך משפטי בעניין אזרחי; רשות שכזו לא ניתנה לגבי הליך משפטי בעניין פלילי.

סעיף 23 הנ"ל, אינו אוסר על המאשימה לגלות סוד מסחרי בהליך פלילי ואף אינו מסמיך את בית המשפט ליתן צו המונע את הגילוי, אלא רק ליתן הוראות בדבר מניעת הפירסום ובדבר דרכי הגשת ראיות שיש בהן סוד מסחרי.

14. כיוון שכך, ובאין חיסיון סטטוטורי על הסוד המסחרי בהליך הפלילי, מבקשת סנפרוסט לעשות שימוש ב'סמכות הטבועה' של בית המשפט. אכן, מקובלנו, "כי רשימת עילות החיסיון שבפרק ג' של פקודת הראיות (נ"ח) אינה רשימה ממצה ואינה רשימה סגורה; וניתן על כן לקבוע קיומן של זכויות לחיסיון בהלכה הפסוקה או בדבר חקיקה אחר" [י' קדמי על הראיות - הדין בראי הפסיקה חלק שני (תשס"ד - 2003), 992]. כך באו לעולם החיסיון העיתונאי, החיסיון הבנקאי, חסיונו של עורך פטנטים, ועוד.

15. דא עקא, הנני סבור, כי אין הצדקה לחקיקה שיפוטית ולא לשימוש בסמכות הטבועה לשם הרחבת תחולת החיסיון על הסוד המסחרי גם בעניין פלילי. מן ה'היסטוריה החקיקתית' למדנו, כי הצעת החוק, בגילגולה הראשון, לא הגבילה את החיסיון להליך אזרחי בלבד. אך בהמשך, נשלל החיסיון על הסוד המסחרי בעניין פלילי, במפורש ובכוונת מכוון.

"החיסיון בתחום הסודיות המסחרית חל רק ביחס להליך משפטי בעניין אזרחי. הגבלה בעייתית זו התקבלה לאחר דיונים ממצים וממושכים. החשש המרכזי היה כי מתן חיסיון לסוד המסחרי, בעניינים פליליים, יגביל את רשויות החקירה באופן בלתי סביר" [מ' דויטש עוולות מסחריות וסודות מסחר (2002) 781].

16. סנפרוסט מבקשת להסתמך גם על הוראת סעיף 9 (ב)(6) לחוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998, אשר אוסרת על הרשות המינהלית, לטענת סנפרוסט, להעביר -

"מידע שהוא סוד מסחרי או סוד מקצועי או שהוא בעל ערך כלכלי שפירסומו עלול לפגוע פגיעה ממשית בערכו, וכן מידע

אין ממש בטענה זו. סעיף 9 (ב)(6) הנ"ל אינו אוסר גילוי סודות מסחריים כטענת סנפרוסט, אלא קובע רק, כי -

“רשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע שהוא... סוד מסחרי”
(ההדגשה שלי - נ' ס').

17. מכל מקום, וזה העיקר, חוק חופש המידע אינו דן בשאלה איזו ראייה מותר או אסור למאשימה להגיש לבית המשפט. חוק חופש המידע אינו חל כלל על חומר שנאסף על-ידי גופי חקירה כמחלקת החקירות של רשות ההגבלים העסקיים. סעיף 14 (א)(8) לחוק חופש המידע - עניינו בסייגים לתחולת החוק - קובע לאמור:

“הוראות חוק זה לא יחולו על הגופים שלהלן, ועל מידע שנוצר, שנאסף או שמוחזק בידיהם -

...

(8) כל גוף או רשות שיש להם סמכות חקירה על פי דין, לגבי מידע שנאסף או שנוצר לצורכי חקירה ולגבי מידע מודיעיני”.

18. חוק חופש המידע איננו חל, איפוא, בענייננו, ואיננו אוסר את העברת הסוד המסחרי של סנפרוסט לשאר הנאשמים; כך גם חוק עוולות מסחריות, אשר לפיו רשאי בית המשפט ליתן צו בדבר אי-גילוי ראיות שיש בהן סוד מסחרי, אך זאת בהליך משפטי בעניין אזרחי, ולא בעניין פלילי; סמכות טבועה להוסיף חסיונות קיימת, כדלעיל, אך לא ראיתי לעשות בה שימוש, מקום בו שפתי המחוקק באופן מפורש וברור מללו.

19. נותר, איפוא, לעשות לצימצום הפגיעה בסנפרוסט, באמצעות מתן הוראות על דרך הגשת הקלטת, ומניעת פירסום הסוד המסחרי, בהתאם לסעיפים 23 (א) ו- (ב) הנ"ל לחוק עוולות מסחריות.

בהקשר זה אציין, כי סנפרוסט, לא הצביעה על דבר ספציפי בקלטת, המהווה סוד מסחרי. זאת, למרות שהמאשימה איפשרה לסנפרוסט לצפות בקלטת, ולא הייתה מניעה לסנפרוסט למקד את טענותיה, ובכך אולי לסייע לבית המשפט לצמצם את הפגיעה בה.

20. סוף דבר: בקשת סנפרוטס שלא להעמיד את קלטת הווידאו לעיון שאר הנאשמים, נדחית; עם זאת, אני מורה לב"כ המאשימה למסור לב"כ הנאשמים את קלטת הווידאו במעטפה חתומה (בתוך שבוע-ימים); לב"כ הנאשמים אני מורה לשמור על חיסיון המידע שבקלטת; פרט לכך, אני מורה על איסור פירסום סודות מסחריים של סנפרוטס שבקלטת.

21. כדי שיהיה סיפק לב"כ הנאשמים לצפות בקלטת וללמוד את תוכנה, ובהתחשב עם הגשת חוות-דעת המומחים תמול-שלשום, תידחה הישיבה שנקבעה ליום 20.12.05 ליום 5.1.06 בשעה 09:00 (הוא המועד שנקבע בשעתו למתן תשובה לכתב האישום). כזכור, נקבעו ההוכחות (פרשת התביעה) לימים 7-9.2.06 בין השעות 17:00 - 09:00. ב"כ הצדדים ישריינו ביומניהם מועדים לפרשת ההגנה לימים 5.3.06, 12.3.06 ו- 16.3.06 בין השעות 17:00 - 09:00.

ניתנה היום, י' בכסלו תשס"ו (11 בדצמבר 2005), בהעדר הצדדים.

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לב"כ הצדדים.

נעם סולברג, שופט